VLIV TANDEMOVÉ VÝUKY NA PROFESNÍ ROZVOJ VYSOKOŠKOLSKÝCH PEDAGOGŮ A UČITELŮ FAKULTNÍCH ZÁKLADNÍCH ŠKOL

THE INFLUENCE OF CO-TEACHING ON PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF UNIVERSITY LECTURERS AND FACULTY SCHOOL TEACHERS

Jana Poche Kargerová[1], **Petra Vallin**[1]

[1] Katedra preprimární a primární pedagogiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova, Praha

Abstrakt

V rámci tohoto příspěvku bude nejprve prezentován model tandemové výuky, který je realizován na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v rámci programu Učitelství pro 1. stupeň ZŠ. Poté představíme výsledky výzkumu zaměřujícího se na tandemovou výuku z pohledu obou aktérů, kteří se do výuky zapojují, tedy vysokoškolských pedagogů a učitelů ze základních škol. Výsledky ukazují, že pedagogové skrze spolupráci profesně rostou v několika oblastech a současně chápou tuto spolupráci jako prevenci vyhoření.

Abstract

Firstly, a co-teaching model that has been adopted at the Faculty of Education, Charles University in Prague will be introduced. Then, we will present results of qualitative research that explored perspectives of university lecturers and faculty school teacher on co-teaching and cooperation in general. Results show that both groups of respondents who were involved in co-teaching develop a wide range of professional competences. Respondents also claimed that co-teaching contributes to the prevention of burnout.

1 ÚVOD

Reforma přípravy učitelů a učitelek, kterou MŠMT od září 2021 implementuje, jednoznačně usiluje o bližší propojení teorie a praxe v rámci pregraduálního vzdělávání učitelů. Jednou z možností, jak propojení docílit je realizovat tandemovou výuku na pedagogických fakultách, v rámci které společně vyučují vysokoškolští pedagogové a učitelé z praxe.

2 TEORIE

Pro pochopení tandemové výuky jako nástroje profesního rozvoje učitelů je důležité ujasnění teoretické základny, ze které vychází. Klíčovými koncepty jsou profesionalizace, profesní identita, profesní kompetence, reflexe a reflektivní praxe (Píšová, 2011). Jádrem profesionality učitele je mise (poslání, etická dimenze učitelství) a profesní identita (Korthagen, 2004) zahrnující řadu komponent, jako je například self-image, sebeúcta, subjektivně vnímaná profesní zdatnost, profesní motivace, osobní pojetí výuky atd. Vlivné jsou koncepty učitele jako reflektivního praktika, reflektivního profesionála a reflexe vlastní praxe jako klíčového nástroje profesního učení.

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Pro tuto studii jsme zvolili kvalitativní výzkumný design, v rámci kterého byl proveden předvýzkum prostřednictvím metody ohniskové skupiny složené z pěti učitelů základních škol, kteří se podíleli na tandemové výuce v programu Učitelství pro 1. stupeň ZŠ na PedF UK v akademickém roce 2020/2021. Data pro samotný výzkum byla sebrána prostřednictvím hloubkových rozhovorů se sedmi učiteli ze základních škol a se sedmi pedagogy působících na pedagogické fakultě, kteří byli do tandemové výuky zapojeni alespoň po dobu jednoho akademického roku. Audiozáznamy rozhovorů byly přepsány a posléze kódovány třemi různými výzkumníky. Pro podrobnou analýzu textu byla zvolena technika otevřeného kódování.

4 VÝSLEDKY

Obě skupiny učitelů se shodují na tom, že skrze spolupráci profesně rostou.

4.1. Učitelé ze základních škol pojmenovávají především tyto oblasti profesního rozvoje: posilování profesní identity jako učitele, zvyšování sebevědomí; schopnost přemýšlet o vlastních přesvědčeních v širších souvislostech, zobecňovat, dovednost argumentovat v diskuzi s pedagogy VŠ i studenty. Svoji spolupráci s PedF UK chápou také jako prevenci vyhoření a přispění k budování profesní učící se komunity.

4.2. Vysokoškolští pedagogové zmiňují jako podstatné rozvoj dovednosti nahlížet na problém z různých perspektiv, schopnost funkčně propojit teorii a praxi; partnersky komunikovat v tandemu, a přijímat různé role; dále rozvíjí svou schopnost sebereflexe a rozšiřují si odborné znalosti o příklady z praxe.

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Prezentované výsledky výzkumu tandemové výuky na pedagogické fakultě umožnily zodpovězení výzkumných otázek, otevřely nové otázky a poskytly podněty pro další zkoumání (zejména v oblasti podmínek a udržitelnosti tohoto typu profesního rozvoje). Ukazuje se, že tandemová výuka rezonuje s trendem v pojetí profesního rozvoje učitele, kterým je posílení autonomie, reflektivní přístup a samostatnost a odpovědnost za vlastní profesní rozvoj (Johnson, 2008, Lazarová 2011, Píšová 2011).

Naše výzkumná zjištění jsou ve shodě s řadou zahraničních i domácích výzkumů (Gordon, Maxey, 2000, Václavíková 1999), které potvrdily význam kultury spolupráce a důvěry pro profesní rozvoj učitelů.

6 LITERATURA

Gordon, S. P., & Maxey, S. (2000). How to Help Beginning Teachers Succeed. *Adolescence*, *35*(140), 818.

Korthagen, F. A. (2001). *Linking practice and theory: The pedagogy of realistic teacher education*. Routledge.

Lawrence Erlbaum Associates Publishers.Píšová, M., Najvar, P., Janík, T., Hanušová, S., Kostková, K., Janíková, V., … & Zerzová, J. (2011). *Teorie a výzkum expertnosti v učitelské profesi.* Masarykova univerzita.

Lazarová, B. (2010). Mentoring jako forma kolegiální podpory a strategie dobré školy. *Pedagogika*, *55*(3-4), 254-264.

Václavíková, E. (2001). Kolegiální podpora práce učitele jako předpoklad rozvoje kvality školy. *e-Pedagogium, 1*(1).

PODĚKOVÁNÍ

Výzkum byl realizován v rámci projektu *SPIN – Spolupráce a inovace*, který finančně podpořila Nadace České spořitelny.